

متن پرسش

با سلام: استاد چطور سوء تفاهمات را رفع کنیم طوری که به اشتباه نیفتیم؟ گاهی حتی با گفتن حقیقت کسی حرف ما را باور نمی کند!

متن پاسخ

باسمه تعالی: سلام علیکم: با ارتباطی نرم و با برخوردی شیرین و با صفا، إن شاء الله سوء تفاهمها از بین می‌رود.

فرهنگ «مدارا» که در متون دینی و روایات بر آن تأکید می‌شود، حکایت از آن دارد که انسان‌ها می‌توانند با حضور در سنتی خاص و تاریخی معین به فهمی نائل شوند که محصول و برآیند گفت‌وگوی طرفین است، بدون آن که نتیجه نهایی گفت‌وگو از قبل قابل پیش‌بینی باشد. بلکه رابطه‌ای دیالکتیکی در میان است و از این جهت گفته می‌شود «فهم»، یک رخداد است که به گفته جناب گادامر با ادغام افق‌ها پیش می‌آید.

معلوم است که در سنت مدارای مدّ نظر دین، هرکدام از افراد افق‌هایی را مدّ نظر دارند که آن مدارا از سنت و تاریخی که افراد در آن هستند شکل گرفته و در بستر گفت‌وگویی که پیش می‌آید «فهم» رخ می‌دهد و بدین لحاظ فهم، امری است تاریخی و همواره رو به جلو.

با توجه به این امر نظر می‌کنیم به روایات وارد شده از طریق رسول خدا و ائمه معصومین. روایت شده که خداوند تبارک و تعالی به رسول گرامیش «ص» وحی نمود؛ همچنان که در برابر فرائض و واجبات مسئولیت داری و نسبت به آن‌ها مؤاخذه می‌شوی، در باره مدارا کردن با مردم مؤاخذه خواهی شد. (بحار الأنوار، ج ۶۸، ص: ۹۰)

رسول خدا «ص» فرمودند: «مُدَارَاةُ النَّاسِ نِصْفُ الْإِيمَانِ وَ الرَّفْقُ بِهِمْ نِصْفُ الْعَيْشِ» (الکافی، ج ۲، ص ۱۱۷). مدارا با مردم نیمی از ایمان است و نرمش با آن‌ها نیمی از زندگانی. این بدان معنا است که باید اندازه فهم مردم را از دین و وظایف دینی رعایت کرد.

رسول خدا «ص» می‌فرمایند: «رَأْسُ الْعَقْلِ بَعْدَ الْإِيمَانِ بِاللَّهِ - مُدَارَاةُ النَّاسِ فِي غَيْرِ تَزَكٍ حَقٌّ وَ مِنْ سَعَادَةِ الْمَرْءِ خِفَّةُ لِحْيَتِهِ» ریشه خرد پس از ایمان به خدا، مدارا کردن با مردم است در غیر ترک حق، و از خوشبختی مرد است کمی نزاع و جنگ.

از حضرت باقر «ع» هست که: «إِنَّ لِكُلِّ شَيْءٍ قَفْلًا وَ قَفْلُ الْإِيمَانِ الرَّفْقُ» برای هر چیزی قفلی است، و قفل ایمان نرمش است. و یا می‌فرمایند: «مَنْ قَسِمَ لَهُ الرَّفْقُ قَسِمَ لَهُ الْإِيمَانُ» هر که را نرمش بهره

دادند، برای او بهره‌ای از ایمان را مقرر کرده‌اند.

از حضرت صادق «ع» هست که فرمودند: *إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى: «رَفِيقٌ يُحِبُّ الرَّفْقَ فَمِنْ رَفَقِهِ بَعْبَادِهِ تَسْلِيلُهُ أَضْغَانَهُمْ».* (اصول کافی، ترجمه کمرهای، ج ۴، ص: ۳۵۹) به راستی خدای تبارک و تعالی اهل نرمش است نرمش را دوست دارد و از نرمش او با بنده‌ها است که کینه‌ها را از سینه‌های آن‌ها در کشد. مسلم یکی از موارد رفق با مردم همان است که انتظار نداشته باشیم همه آن‌طور که ما دین را می‌فهمیم آن‌ها هم به همان صورت بفهمند.

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ «ص»: «الرَّفْقُ يُمْنٌ وَ الْخُرْقُ سُؤْمٌ» نرمش میمنت دارد و سخت‌گیری شوم است. و همچنان حضرت می‌فرماید: *«إِنَّ الرَّفْقَ لَمْ يُوضَعْ عَلَى شَيْءٍ إِلَّا زَانَهُ وَ لَا نُزِعَ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا شَانَهُ»* نرمی روی هر چه گذاشته شد، آن را زینت داد و از هر چه برداشته شد، زشتش ساخت. پس در واقع با رفق و مدارا بهتر می‌توان افراد را با خود همراه کرد و نسبت به آنچه حق می‌دانیم وارد نمود. پیامبر خدا «ص» می‌فرماید: *«إِنَّ فِي الرَّفْقِ الزِّيَادَةَ وَ الْبِرْكََةَ وَ مَنْ يُحْرَمِ الرَّفْقَ يُحْرَمِ الْخَيْرَ»* در نرمی، زیادی و برکت است و هر که از نرمی محروم شد از خیر محروم گشت. این نشان می‌دهد اگر علامه دهر هم باشیم ولی اهل مدارا نباشیم برکتی برای خود و دیگران نداریم.

امام صادق «ع» فرمودند: *«مَا زُوِيَ الرَّفْقُ عَنْ أَهْلِ بَيْتٍ إِلَّا زُوِيَ عَنْهُمْ الْخَيْرُ»* از هر خاندانی که نرمی دور شد، خیر از آن‌ها دور گشت. (الکافی، ج ۲، ص: ۱۱۹) و رسول خدا «ص» می‌فرماید: *«أَمَرَنِي رَبِّي بِمَدَارَاةِ النَّاسِ كَمَا أَمَرَنِي بِأَدَاءِ الْفَرَائِضِ»* خداوند به همان‌گونه‌ای که به من در مورد واجبات امر کرده، در مورد مدارا با مردم نیز امر فرموده. زیرا در چنین فضایی است که انسان‌ها احساس می‌کنند می‌توانند وارد تاریخی شوند که با انقلاب اسلامی شروع شده و انقلابیون به آن‌ها سخت‌گیری نمی‌کنند. موفق باشید